

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

**Kriminalita mladistvých v Českých Budějovicích v porovnání
s kriminalitou mladistvých v okolních obcích**

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

JUDr. Milan Kučera, Ph.D.

Autor:

Ondřej Špok

2011

Juvenile Delinquency in České Budějovice compared with Juvenile Delinquency in the Surrounding Communities

The issue of juvenile delinquency has been a long time a special part of the criminology. Both professional and lay public have always paid a lot of attention to socially pathological phenomena. However, despite the public debate on this topic, brutality, extremism and drug addiction among juvenile is increasing. Criminality of children and adolescents in particular is becoming increasingly serious problem. It has been manifested in the most severe form in the Czech Republic in the last few years.

The objective of the thesis was to ascertain current state of juvenile criminality in the district of České Budějovice. Secondary data analysis was applied in this work. Statistical data obtained from the branch of the Czech Statistical Office and statistical crime data of Police of the Czech Republic – the Administration of South Bohemian Region, were used as sources. All the sources applied to the year 2009.

Analysis was used to process data that evaluate amount and severity of crime committed by offenders in the district of České Budějovice according to the fact whether the crime was committed by juvenile. Individual statistical resources are converted to 1,000 inhabitants. A set of 2 487 criminals was analysed, 112 out of this number was at the age of juvenile. 5181 crimes was committed by the set of the criminals, 126 crimes out of this number was committed by juveniles. The set was divided into two territories: the town of České Budějovice and surrounding communities. In the town of České Budějovice the total crime rate is 38,73 crimes and offences per 1,000 inhabitants. Juvenile crime rate is 29,7 crimes and offences per 1,000 juveniles, which is 2,3% of total crime in this territory. In the other territory, in surrounding communities, the total crime rate is 16,41 crimes and offences per 1,000 inhabitants, of which juveniles committed 11,9 crimes and offences, which is 2,7% of total crime in this territory.

Kriminalita mladistvých v Českých Budějovicích v porovnání s kriminalitou mladistvých v okolních obcích

Problematika kriminality mládeže již dlouhou dobu tvoří zvláštní část kriminologie. Sociálně patologickým jevům bylo a stále je věnováno mnoho pozornosti ze strany odborné i části laické veřejnosti. I přes veřejnou debatu tohoto problému roste mezi mládeží brutalita, extremismus i závislost na drogách. Kriminalita dětí a především mladistvých se postupem času stále výrazněji stává společensky závažným problémem. V České republice se v několika posledních letech projevuje v její nejzávažnější podobě.

Cílem práce je zjistit aktuální stav kriminality mladistvých v okrese České Budějovice. Při zpracování této práce bylo využito metody *sekundární analýzy dat*. Jako zdroje byla využita statistická data získaná od jihočeské pobočky Českého statistického úřadu a statistická data kriminality Policie České republiky – správy Jihočeského kraje; veškeré zdroje se vztahovaly k roku 2009.

Analýzou byla zpracována data hodnotící množství a závažnost trestné činnosti, kterých se pachatelé dopustili v okrese České Budějovice, podle toho, zda se činu dopustila osoba mladistvá. Jednotlivé statistické zdroje jsou v této práci přepočteny na 1.000 obyvatel. Analyzován byl soubor 2.487 pachatelů, z toho bylo 112 ve věku mladistvých. Tento soubor se dopustil celkem 5.181 trestných činů; z toho bylo 126 činů spácháno mladistvými pachateli. Definovaný soubor byl rozdělen na dvě teritoria: *město České Budějovice* a *okolní města*. Ve městě České Budějovice je celková kriminalita 38,73 činů/1.000 obyvatel, mladiství se na v tomto území dopustili 29,7 činů/1.000 mladistvých, což je podíl 2,3 % z celkové kriminality na území. V případě okolních obcí v okrese České Budějovice je celková kriminalita 16,41 činů/1.000 obyvatel, z čehož se mladiství dopustili 11,9 činů/1.000 mladistvých, což je podíl 2,7 % z celkové kriminality na území. Závažnost trestné činnosti mladistvých v obou teritoriích je shodná.

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem zpracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne 6. května 2011

.....

podpis

Rád bych touto cestou poděkoval JUDr. Milanu Kučerovi, Ph.D. za odborné vedení a konzultace, které mi poskytl při vypracování mé bakalářské práce.

Dále bych rád poděkoval mjr. Mgr. Jiřímu Matznerovi z Krajského ředitelství Policie ČR v Českých Budějovicích za poskytnuté statistické údaje.

OBSAH

ÚVOD.....	8
1. SOUČASNÝ STAV	10
1.1 Vymezení základních pojmů (21).....	10
1.2 Vývoj soudnictví mládeže.....	11
1.2.1 Základní zásady zákona č. 218/2003 Sb.	12
1.3 Trestní odpovědnosti mladistvých	14
1.4 Snížení a zrušení trestní odpovědnosti.....	15
1.4.1 Účinná lítost	15
1.4.2 Promlčení	15
1.4.3 Právní omyl	16
1.5 Opatření.....	16
1.5.1 Druhy opatření	17
1.6 Ochrana soukromí mladistvého provinilce	19
1.7 Základní charakteristika trestné činnosti mladistvých.....	20
1.8 Základní druhy trestné činnosti.....	21
1.8.1 Majetková trestná činnost	21
1.8.2 Násilná trestná činnost	21
1.8.3 Hospodářská trestná činnost.....	22
1.8.4 Drogová trestná činnost.....	22
1.8.4.1 Osoby páchající přímo drogovou kriminalitu.....	22
1.8.4.2 Toxikomani, kteří páchají trestnou činnost, protože užívají drogy	23
1.8.4.3 Pachatelé, kteří páchají trestnou činnost na toxikomanech	23
1.8.5 Organizovaná trestná činnost	23
1.9 Působnost vlivu prostředí.....	24
1.9.1 Agrese jako vrozená pudová síla.....	24
1.9.2 Dědičnost.....	24
1.9.3 Příslušnost k pohlaví	25
1.9.4 Etnický původ	26

1.9.5	Party nedospělců	26
1.10	Prevence kriminality	27
1.10.1	Primární prevence	27
1.10.2	Sekundární prevence	28
1.10.3	Terciární prevence	28
2.	CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY	29
3.	METODIKA	30
3.1	Metodický postup	30
3.2	Charakteristika zkoumaného souboru	30
4.	VÝSLEDKY	32
5.	DISKUZE	38
6.	ZÁVĚR	41
7.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	43
8.	KLÍČOVÁ SLOVA	47
9.	PŘÍLOHY	48

ÚVOD

Problematika kriminality mládeže již dlouhou dobu tvoří zvláštní část kriminologie. Sociálně patologickým jevům bylo a stále je věnováno mnoho pozornosti ze strany odborné i části laické veřejnosti. I přes veřejnou debatu tohoto problému roste mezi mládeží brutalita, extremismus i závislost na drogách. Kriminalita dětí a především mladistvých se postupem času stále výrazněji stává společensky závažným problémem. V České republice se v několika posledních letech kriminalita mladistvých projevuje v její nejzávažnější podobě.

V současné době se již převážně odmítá vysvětlení nárůstu kriminality tím, že jde „o nutnou daň obnovené demokracii“. Stejně tak je odbornou veřejností odmítáno zjednodušené konstatování, že současně s růstem agresivity se snižuje věk, kdy děti začínají s trestnou činností. Problematika je daleko složitější; západní demokracie na ni již dlouhá desetiletí hledají odpověď. V rámci kriminální politiky hledají nové formy kontroly a strategie prevence. I u nás existuje moderní vědecká kriminologie. Bezpečnostní politika se touto záležitostí zabývá systémově a dlouhodobě, kdy se snaží dohnat propast, která vznikla v předchozích letech.

Tato problematika mne začala zajímat v roce 2006, kdy jsem nastoupil do svého současného zaměstnání na obvodní oddělení POLICIE ČR České Budějovice, kde jsem se začal ve stále se zvyšující míře stýkat s pachateli trestné činnosti ve věku mladistvých. Postupem času mne začalo zajímat, jak je tomu na jiných odděleních v okrese České Budějovice. Žádné přehledné srovnání této problematiky se mi nepodařilo nalézt, a proto si tato práce bere za cíl srovnat stav kriminality mladistvých v roce 2009 ve městě České Budějovice s kriminalitou mladistvých v ostatních obcích na území okrese České Budějovice. Práce srovnává také závažnost trestné činnosti mladistvých v těchto dvou oblastech. Nezbytnou částí této práce je rovněž charakteristika sociálně patologických jevů u mládeže a pohled na jejich etiologii.

Téma, které jsem v bakalářské práci zpracoval, mne oslovilo a donutilo mne se mu více věnovat. V práci není vymezen žádný nový pojem, poukazují pouze na to,

v čem všichni žijeme a možná si ani přesně neuvědomujeme skutečný rozsah a závažnost této problematiky. Je mnoho prací, které se věnují teoretickým východiskům a řešením kriminality mladistvých. Žádný návrh řešení této problematiky však nelze uskutečnit do doby, než se nad problémem zamyslí většina laické veřejnosti a uzná, že je nutno ji začít efektivně řešit. Až poté bude možné prosadit jedno z obecně navrhovaných řešení.

1. SOUČASNÝ STAV

1.1 Vymezení základních pojmů (21)

Delikvence – jednání, které porušuje sociální normy, chráněné právními předpisy.

Kriminalita mládeže – negativní, historicky podmíněný společenský jev, krajní případ společenské patologie. Jedná se o souhrn určitého jednání *mladistvých*, jehož důsledkem je ovšem porušení společenských zájmů na takovém stupni společenské nebezpečnosti, který je charakteristický pro trestný čin.

Kriminologie – věda o stavu, dynamice a příčinách trestné činnosti. O metodách zkoumání kriminality jako společného jevu, o způsobech a prostředcích k jejímu předcházení.

Mladiství – osoby ve věku mezi 15. a 18. rokem, tj. až do dosažení zletilosti. Mladiství požívají zvýšené ochrany projevující se v celé řadě právních institutů. Např. ztížená možnost vzetí do vazby, obligatorní přítomnost obhájce, snížení trestní sazby apod.

Pachatel – takto jsou označovány nejen osoby, které se dopustily činu zákonem označených jako trestný čin, ale také osoba, která není orgány činnými v trestním řízení trestně stíhána. V tomto případě se jedná o osobu, která není trestně odpovědná. Takovou osobou je dítě do 15 let věku, nebo osoba, která svým stavem vědomí (nepříčetností) není trestně stíhatelná.

Orgány činné v trestním řízení (OČTŘ) – policejní orgány, státní zastupitelství a soudy.

Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) – odbor péče o mládež příslušného pověřeného městského/krajského úřadu. Tento orgán mj. v řízeních, v nichž se rozhoduje o nezletilých dětech, zastupuje zájmy dítěte. Jeho úkolem je dohlédnout, aby ve sporu nebyly ohroženy zájmy dětí. Tento orgán má v řízení stejná práva jako účastník řízení, může tedy např. podat i odvolání proti rozsudku.

Skutková podstata trestného činu (SPTČ) – rozumíme tím souhrn typových objektivních a subjektivních znaků trestného činu určitého druhu, typických pro nebezpečnost

daného trestného činu pro společnost. Jde tedy o souhrn typových znaků, které určují jednotlivé druhy trestných činů a odlišují je od sebe navzájem.

Skutková podstata základní – obsahuje souhrn běžných znaků dané skutkové podstaty. Je v ní poprvé popsána trestná činnost pachatele a forma jeho postihu. Je zejména uvedena v prvních odstavcích jednotlivých ustanovení (paragrafů) zvláštní části trestního zákona (zákoníku).

Skutková podstata kvalifikovaná – je tvořena znaky základní skutkové podstaty a tzv. okolnostmi, které zvyšují společenskou nebezpečnost trestného činu a zpřísňují postih jeho pachatele. Jsou uvedeny zpravidla v druhých a dalších odstavcích jednotlivých ustanovení zvláštní části trestního zákona (zákoníku).

Skutková podstata privilegovaná – je tvořena znaky základní skutkové podstaty a okolnostmi snižujícími stupeň nebezpečnosti činu pro společnost. Vzhledem k tomu je postih pachatele mírnější než u základních skutkových podstat.

Trestný čin – trestné činy se dělí na přečiny a zločiny. Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákoník (1) stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákoníku (1) přečiny – tedy ty závažnější.

Viktologie - vědní obor, který se zabývá oběťmi trestných činů, jejich typologií a předpoklady stát se obětí trestního činu (předpoklady stát se obětí se nazývají viktinnost). Stejně tak se *viktologie* věnuje problematice obětí z hlediska jejich vyrovnávání se s činem, který na nich byl spáchán. Proces, kterým se člověk stává obětí trestného činu se nazývá *viktimize*.

1.2 Vývoj soudnictví mládeže

Samostatný trestněprávní systém, zabývající se delikvencí mládeže, se v České republice datuje od roku 1931, kdy byl přijat zákon o trestním soudnictví nad mládeží. Jednalo se o velmi moderní normu zdůrazňující výchovný aspekt trestní politiky. Okolnosti rozpínání Velkoněmecké říše a vznik Protektorátu Čechy a Morava v roce

1939 bohužel přerušil zdárný rozvoj soudnictví nad mládeží v Československu. V roce 1945 po osvobození republiky nabyl opět pro všechny účinnosti zákon z roku 1931, ovšem v roce 1950 byl nahrazen trestním zákonem po sovětském vzoru a po dalších 63 let existovaly jisté pozůstatky speciálních norem pro mladistvé pouze jako součást trestního zákoníku (1). Po pádu komunistické totality v roce 1989 byly postupně zaváděny nové moderní alternativní tresty, opatření a procesní postupy (např. trest obecně prospěšných prací, podmíněné upuštění od potrestání, probační dohled, podmíněné zastavení trestního stíhání a schválení narovnání mezi obětí a pachatelem). Roku 2001 vznikla *Probační a mediační služba* v rámci Ministerstva spravedlnosti, která je hlavním hybatelem rozvoje restorativní justice pro dospělé i mladistvé – nabízí mediaci mezi obětí a pachatelem, připravuje zprávy pro rozhodování státních zástupců nebo soudů, provádí probační dohled a organizuje a kontroluje výkon alternativních trestů a opatření (20).

Dnem 1. ledna 2004 nabyl účinnosti zákon č. 218/2003 Sb. O soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů (2). Zákon upravuje podmínky odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v trestním zákoně, opatření ukládaná za takové protiprávní činy, postup, rozhodování a výkon soudnictví ve věcech mládeže. Projednáváním protiprávních činů, kterých se dopustili děti mladší patnácti let a mladiství, se sleduje, aby se na toho, kdo se takového činu dopustil, užilo opatření, které účinně přispěje k tomu, aby se nadále páchání protiprávního činu zdržel a našel si společenské uplatnění odpovídající jeho schopnostem a rozumovému vývoji a podle svých sil a schopností přispěl k odčinění újmy vzniklé jeho protiprávním činem; řízení musí být vedeno tak, aby přispívalo k předcházení a zamezování páchání protiprávních činů (2).

1.2.1 Základní zásady zákona č. 218/2003 Sb. O soudnictví ve věcech mládeže

Pokud tento zákon nestanoví jinak, užije se na toho, kdo v době spáchání činu nepřekročil osmnáctý rok věku, obecných právních předpisů. V současné době se jedná

o trestní zákoník, trestní řád, občanský soudní řád, zákon o rodině, zákon o sociálně právní ochraně dětí, vše v aktuálním znění (2).

- a) Zákaz retroaktivity – nikdo nemůže být podle tohoto zákona postižen za čin, který nebyl v době jeho spáchání trestný.
- b) Sankce a způsob jejího uložení stanoví pouze tento zákon s návazností na trestní zákoník – cílem je především obnovení narušených sociálních vztahů, začlenění dítěte mladšího patnácti let nebo mladistvého do rodinného a sociálního prostředí a k předcházení protiprávním činům.
- c) Pouze v případě, kdy by k dosažení účelu tohoto zákona zřejmě nebylo možno dosáhnout jinak, lze použít trestní opatření.
- d) Opatření uložené podle tohoto zákona musí přihlížet k osobnosti toho, komu je ukládáno, včetně jeho věku a rozumové a mravní vyspělosti, zdravotnímu stavu, jakož i jeho osobním, rodinným a sociálním poměrům, a musí být přiměřené povaze a stupni nebezpečnosti spáchaného činu.
- e) V řízení podle tohoto zákona je třeba postupovat s přihlédnutím k věku, zdravotnímu stavu, rozumové a mravní vyspělosti osoby, proti níž se vede, aby její další vývoj byl co nejméně ohrožen a aby projednávané činy a jejich příčiny i okolnosti, které je umožnily, byly náležitě objasněny a za jejich spáchání byla vyvozena odpovědnost podle tohoto zákona. Průběh řízení musí být takový, aby se předešlo dalším protiprávním činům. V tomto spolupracují orgány činné v trestním řízení s orgánem sociálně-právní ochrany dětí.
- f) Čin má být projednán bez zbytečného odkladu a v přiměřené lhůtě soudem pro mládež.
- g) Řízení podle tohoto zákona musí směřovat k tomu, aby poškozený dosáhl náhrady škody způsobené protiprávním činem, nebo se mu dostalo jiného přiměřeného zadostiučinění.

- h) Soudci, státní zástupci, příslušníci policejních orgánů a úředníci Probační a mediační služby působící v trestních věcech mládeže musí mít zvláštní přípravu pro zacházení s mládeží (2).

1.3 Trestní odpovědnosti mladistvých

V současné době je v České republice hranice trestní odpovědnosti zdola ohraničena věkem patnácti let; zákon o soudnictví ve věcech mládeže by měl být primárně užit pro soudní řízení mladistvých. Zákon ale umožňuje tento interval rozšířit, a to oběma směry. I dítěti mladšímu 15 -ti let lze uložit opatření *výchovného charakteru*. Spodní věková hranice není zákonem omezena, hranice závisí pouze na stupni vyspělosti dítěte a schopnosti uvědomit si důsledky jeho chování. Naopak trestní zákon umožňuje pachateli, jehož věk je blízký věku mladistvých (v praxi užíváno zhruba do věku 21 let), uložit opatření dle stejného zákona jako mladistvým; v tomto případě lze trestní sazby uvedené v trestním zákoně snížit o jednu čtvrtinu jejich výše (20) (10).

V zákoně O soudnictví ve věcech mládeže (2) je v § 5 uvedeno, že mladistvý, který v době spáchání činu nedosáhl dostatečné rozumové a mravní vyspělosti do té míry, aby mohl rozpoznat nebezpečnost jednání pro společnost nebo své jednání ovládat, není trestně odpovědný.

Proviněním nazýváme trestný čin spáchaný mladistvým; jeho znaky vycházejí z ustanovení znaků trestného činu v trestním zákoníku (1):

- a) formální znak trestného činu
- skutková podstata
 - stanovený věk
 - přičetnost
 - rozumová a mravní vyspělost – tento formální znak je užíván pouze u provinění
- b) materiální znak – tento znak hodnotí nebezpečnost činu pro společnost, aby se jednalo o trestný čin, musí být jeho nebezpečnost vyšší než nepatrná.

„Osoby, které nedosáhly určitého věku, nemohou být plně trestně odpovědné pro nedostatek náležitého stupně způsobilosti rozpoznávací a určovací. Proto bývají takové osoby stavěny na roveň osobám nepřičetným pro duševní poruchu, nebo bývá jejich trestní odpovědnost posuzována odchylně od dospělých pachatelů. Překročení mezi stanovených zákonem musí být pro mladistvého zjevné, musí si jich být vědom vzhledem ke své rozumové a mravní vyspělosti.“ (31)

1.4 Snížení a zrušení trestní odpovědnosti

1.4.1 Účinná lítost

Účinnou lítost lze dle zákona O soudnictví ve věcech mládeže (2) užít pouze při současném splnění dvou předpokladů:

- a) pachatel projeví účinnou snahu po nápravě
- b) nepříznivé následky jsou pouze dočasného charakteru

Pro užití účinné lítosti nestačí pouze splnění výše uvedených předpokladů. Dále je nutné, aby spáchaný čin splňoval následující podmínky:

- a) jde o provinění do 5 let odnětí svobody
- b) mladistvý dobrovolně po činu odstranil nebo napravil způsobený následek nebo se o to alespoň pokusil
- c) projevil účinnou snahu po nápravě – aktivní přístup mladistvého
- d) čin neměl trvale nepříznivé následky

1.4.2 Promlčení

Pro mladistvé se obecně snižují promlčecí lhůty z 20 let na 10 let u provinění s výjimečným trestem, z 12 -ti let na 5 let u provinění s horní hranicí trestu 12 let. V obecných případech se užívá promlčecí lhůta v délce 3 roky (10).

1.4.3 Právní omyl

Pokud je provinění menší společenské nebezpečnosti, mladistvý činu lituje, projeví účinnou snahu po nápravě a dopustil-li se činu z neznalostí právních předpisů, které je zejména vzhledem k jeho věku, rozumové a mravní vyspělosti a prostředí, ve kterém žil, omluvitelné je soud pro mládež oprávněn upustit od uložení trestního opatření (viz níže).

O neznalost užitečnou dle zákona O soudnictví ve věcech mládeže (2) se jedná pokud:

- a) mladistvý vůbec nevěděl o existenci právního předpisu
- b) mladistvý věděl o právním předpise, ale nesprávně si jej vykládal
- c) o neomluvitelnou neznalost se jedná, pokud ji mladistvému nelze vytýkat, protože tuto neznalost nemohl překonat
- d) u mladistvého se musí jednat o omyl nepřekonatelný (rozlišujeme omyl překonatelný a nepřekonatelný)
- e) omluvitelný, nepřekonatelný omyl v trestnosti jednání může mít u mladistvého za následek beztrestnost

Při řízení se postupuje přísně individuálně, při rozhodování o upuštění od uložení trestního opatření je přihlíženo ke všem aspektům, které mají vliv na stanovení míry rozumové a mravní vyspělosti mladistvého (10).

1.5 Opatření

Výhoda zákona O soudnictví ve věcech mládeže (2) je v tom, že je státnímu zástupci umožněno provinilci s jeho souhlasem udělit *výchovná opatření* již v průběhu přípravného řízení, nebo jimi doplňovat zvláštní způsoby řízení, zvláště odklony v podobě podmíněného zastavení trestního stíhání, podmíněného upuštění od uložení trestního opatření nebo odstoupení od trestního stíhání. Dalším odklonem je schválení narovnání mezi obětí a pachatelem, kterým se řízení definitivně zastavuje – tyto

odklony jsou možné pouze u méně závažných činů se sazbou odnětí svobody do pěti let. Předpokladem upuštění od trestního opatření je uznání viny (27).

Soud pro mládež může kromě výchovných opatření nebo odklonů také vyslovit vinu a uložit ochranná nebo trestní opatření (viz dále), i když provinilec vinu popírá nebo nechce vypovídat. Výjimečně může také vzít mladistvého obviněného do předsoudní vazby; taková vazba může trvat maximálně dva měsíce a může být nahrazena probačním dohledem a dalšími výchovnými opatřeními. Účelem uložení opatření je zájem na ochraně mladistvých před škodlivými vlivy, vytvoření podmínek pro zdravý, sociální a duševní vývoj mladistvého jedince. S tímto souvisí i snaha o obnovení narušených sociálních vztahů a dosažení zdrženlivosti v páchání další trestné činnosti (27).

1.5.1 **Druhy opatření** (právních následků jednání mladistvých)

Zákon O soudnictví ve věcech mládeže (2) dělí opatření takto:

a) **výchovná opatření** mohou mít více podob:

- dohled probačního úředníka
- probační program
- výchovné povinnosti, např.:
 - bydlet s rodiči
 - zaplatit určenou částku na fond obětí trestné činnosti
 - vykonání obecně prospěšné činnosti do maximální výše 60 hodin
 - náhrada škody
 - usilování o vyrovnání s poškozeným
 - léčení závislosti
 - účast v programu sociálního výcviku
 - psychologického poradenství atp.

- výchovná omezení např.:
 - zákaz návštěv určitých akcí či prostředí
 - nestýkat se s určitými lidmi
 - neužívat návykové látky, nehrát hazardní hry
 - neměnit bez ohlášení probačnímu úředníkovi své bydliště atp.
- napomenutí s výstrahou

b) ochranná opatření

- ochranné léčení
- zabrání věci
- ochranná výchova

c) trestní opatření

- obecně prospěšné práce od 50 do 200 hodin
- peněžitě opatření s odkladem výkonu nebo bez odkladu
- propadnutí věci
- zákaz činnosti
- vyhoštění – u cizince
- odnětí svobody s podmíněným odkladem a s dohledem nebo bez odkladu

Trestní sazby jsou i pro mladistvé za jednotlivé činy stanovené v trestním zákoníku. S přihlédnutím, že se jedná o mladistvé, se sazba snižuje na polovinu, ale horní hranice nesmí převyšovat 5 let. Výjimkou je udělení výjimečného trestu za nejzávažnější činy, kdy je trestní sazba pro mladistvé 10 let odnětí svobody. Tresty se vykonávají ve speciálních věznicích pro mladistvé (27).

Při trestním opatření zákon přináší speciální polehčující okolnost ve vztahu ke zmenšené přičetnosti mladistvého, kterou si mladistvý přivodil pod vlivem návykové

látky. V této souvislosti se preferuje uložení ochranného opatření, a to zejména ochranné léčení (27).

1.6 Ochrana soukromí mladistvého provinilce

Zvláštní pozornost je věnována ochraně soukromí a osobnosti mladistvého, a to až do té míry, že dochází k upřednostnění utajení informací týkajících se provinění mladistvého před ústavně chráněnou zásadou veřejného trestního řízení, a to vzhledem k co největšímu odstranění škodlivých vlivů řízení na mladistvého.

Tyto principy jsou podrobněji popsány v ustanovení § 52 až 54 zákona O soudnictví ve věcech mládeže (2). Nestanoví-li zákon jinak, je zakázáno zveřejnit informaci obsahující jméno a příjmení mladistvého, ani žádnou jinou informaci, která by jej umožnila identifikovat.

V zákoně není uvedeno žádné časové omezení tohoto zákazu; stejné opatření se vztahuje také na období následující po trestním řízení. Tento zákaz se vztahuje na všechny osoby, které disponují informacemi o trestním řízení mladistvého. Je zakázáno publikovat informace o průběhu ve formě textu nebo zobrazení, které by umožnilo ztotožnění mladistvého. Rozsudek je nutno vždy vynést veřejně v hlavním líčení za přítomnosti mladistvého provinilce (27).

Odsuzující rozsudek může být uveden ve veřejných sdělovacích prostředcích pouze bez uvedení jména a příjmení mladistvého a při přiměřené ochraně jeho soukromí před nežádoucími účinky takové publicity. Tato možnost se nevztahuje na zprošťující rozsudek. Z tohoto pravidla je připuštěna výjimka, o které může předseda senátu s přihlédnutím k osobě mladistvého a povaze a charakteru provinění rozhodnout o zpřísnění omezení, nebo naopak může v případě zvlášť závažného provinění rozhodnout o publikování odsuzujícího rozsudku s uvedením jména a příjmení. Tohoto se využívá v případě, kdy je to potřebné z hlediska ochrany společnosti. Tím ale fakticky oslabí ochranu soukromí a osobnosti mladistvého (27).

1.7 Základní charakteristika trestné činnosti mladistvých

Trestná činnost mladistvých je v jistých charakteristických ohledech odlišná od trestné činnosti dospělých. K odlišnostem dochází především z důvodu věku pachatele a dalších kriminogenních faktorů. Zvláštnosti způsobu páchaní trestné činnosti dělí Chmelík (10) i Martínek (12) takto:

- výběr předmětu útoku je určován rozdílným systémem hodnot mládeže
- trestná činnost je obvykle páchána skupinově, tyto skupiny mají nízkou úroveň organizace
- úroveň přípravy trestné činnosti je povrchní a nedokonalá, obvykle dochází k trestné činnosti bez přípravy
- chování mladistvých delikventů se vyznačuje neúměrnou brutalitou, projevující se např. zbytečnou devastací okolí a předmětů
- mladistvý pachatel je znevýhodněn nedostatkem věku, fyzické síly a podobných odlišností, nedostatky nahrazuje neúměrnými prostředky k překonání překážek a dosažení cíle
- pachatel si velmi často před aktem posiluje odvalu požitím alkoholu, nebo jiné návykové látky
- při recidivě trestné činnosti mladiství pachatelé volí stejný způsob spáchání a své konání z předchozí trestné činnosti opakují, vzniká tak charakteristický soubor opakovaného konání
- alibi si zajišťují v okruhu svých kamarádů, nebo v partě, obvykle však až po spáchání trestné činnosti
- o připravované trestné činnosti se obvykle svěřují svým kamarádům nebo členům party
- nezletilý pachatel se obvykle nesnaží utajovat spáchání trestného činu, často se tímto v partě chlubí

- předmětem zájmu jsou obvykle předměty, které momentálně potřebují
- rozhodování a jednání je spíše emotivní než racionální

1.8 Základní druhy trestné činnosti

1.8.1 Majetková trestná činnost

Tvoří asi 80% podíl celkového nápadu trestné činnosti v České republice (obdobně i v jiných zemích Evropy). Je dlouhodobým negativním protispolečenským jevem, který je zaměřen vůči vlastnickým vztahům fyzických i právnických osob. Objasněnost této trestné činnosti je velice nízká (20 – 25 %), u krádeží vloupáním a kapesních krádeží se úspěšnost objasnění dále rapidně snižuje (10).

Pojem majetková kriminalita pod sebou dle trestního zákoníku (§§ 205 – 232) (1) skrývá například trestné činy: krádež, zpronevěra, neoprávněné užívání cizí věci, podvod, podílnictví, poškozování cizí věci, lichva a další. V posledních několika letech můžeme sledovat soustavné snižování věkové hranice pachatelů, a to nejen do skupiny mladistvých, ale i pod hranici 15 -ti let, zejména u krádeží prostých (např. v obchodních centrech), některých krádeží vloupáním (zejména do obydlí) (10).

1.8.2 Násilná trestná činnost

Násilná kriminalita je součástí obecné kriminality. Spojuje v sobě více druhů kriminálního chování; společným znakem je přítomnost fyzického poškození oběti, nebo poškození (destrukce) cílového objektu jednání. Násilná trestná činnost není právním pojmem; jedná se o pojem kriminologický, proto nemusí být násilí obligatorním znakem skutkových podstat násilných činů. Cílem pachatele totiž není vždy fyzické poškození oběti. Násilí je většinou použito pouze jako prostředku k dosažení cíle. Násilné trestné činy lze tedy z hlediska násilí jako obligatorního znaku skutkových podstat rozdělit na skutky s *obligatorním znakem* užití násilí, dále na trestné činy, kde je násilí pouze *alternativním znakem* či znakem kvalifikované skutkové podstaty. Poslední skupinou, do které se násilná trestná činnost může dělit, jsou trestné činy, které jsou sice páčány často násilným způsobem, ačkoliv násilí nebo jeho

pohrůžka není znakem dané skutkové podstaty. Policie České republiky ve svých statistikách do této kategorie započítává trestné činy vražda, únos, usmrcení lidského plodu, loupež, násilí na veřejném činiteli, úmyslné ublížení na zdraví, rvačka, násilí proti skupině obyvatelstva, braní rukojmí, nebezpečné vyhrožování, vydírání, omezování a zbavení osobní svobody, porušování domovní svobody, týrání svěřené osoby a některé další (10) ...

1.8.3 Hospodářská trestná činnost

Za hospodářskou kriminalitu považujeme zaviněné jednání popsané ve zvláštní části trestního zákona, poškozující nebo ohrožující hospodářský pořádek, systém ekonomických a souvisejících právních vztahů, jejich fungování, práva a oprávněné zájmy subjektů těchto vztahů (10).

Mladiství se v této oblasti nezdávka dopouštějí trestného činu (provinění) podvodu a to různého druhu a charakteru. Nejčastěji však neoprávněného držení platební karty, což má souvislost s majetkovou trestnou činností. Důvodem je přítomnost platebních karet v odcizených kabelkách a peněženkách (10).

1.8.4 Drogová trestná činnost

Osoby dopouštějící se trestné činnosti související se zneužíváním drog lze rozdělit do tří základních skupin:

1.8.4.1 Osoby páčající přímo drogovou kriminalitu

Zpravidla jsou to osoby samy drogy neužívající, ale podílející se na jejich nezákonné manipulaci. To znamená, že drogy vyrábějí, distribuují či přechovávají pro jiného. Tvrdší postih je uplatňován proti pachatelům, kteří spáchali takový čin ve spojení s organizovanou skupinou. Jsou také dealeři, kteří drogu sami užívají. Takových je menšina; zisk z prodeje následně investují do obstarávání své dávky drog (22).

Trestní zákoník (1) umožňuje postihovat osoby za neoprávněné držení drog. Rozhodující pro trestnost není pouze hmotnost přechovávané látky, ale především obsah drogy v ní. Tudíž je důležité teoretické množství 100% koncentrované látky.

Do této skupiny započítáváme také pachatele, kteří vyrobí sobě nebo jinému opatří anebo přechovávají předmět určený k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky nebo jedu.

1.8.4.2 Toxikomani, kteří páchají trestnou činností, protože užívají drogy

Samotné užívání návykové látky není v České republice trestné, sebepoškození totiž nemůže být ze zásady považováno za trestnou činnost. Skupinu těchto pachatelů tvoří osoby páchající trestnou činností pod vlivem požívání drog. Vlivem se rozumí jak ovlivnění přítomností drogy v krevním řečišti, tak vliv abstinence. Nejčastěji jde o trestné činy násilné nebo mravnostní povahy a výtržnictví.

Součástí této skupiny jsou pachatelé, kteří trestnou činností, zpravidla majetkové povahy, získávají prostředky na zakoupení své drogy nebo si drogu obstarávají přímo trestnou činností. Takovýto druh bývá v některých pramenech označován jako „*opatřovací kriminalita*“. Jde zejména o tyto delikty: vloupání do lékáren, falzifikace receptů a jiné podvody, ale i běžné krádeže (22).

1.8.4.3 Pachatelé, kteří páchají trestnou činností na toxikomanech

Pachatel využívá chorobné závislosti své oběti a vůči ní se poté z důvodu vidiny osobního prospěchu dopouští různých deliktů, především kuplířství, omezování osobní svobody, pohlavního zneužívání, ohrožování mravní výchovy mládeže a vydírání (22).

1.8.5 Organizovaná trestná činnost

Organizovaná trestná činnost je komplikovaná; pro účel této práce si ji popíšeme pouze okrajově, protože mladiství při trestné činnosti takového způsobu využívají. Ale jak jsem již dříve uvedl (ad 4), je od trestné činnosti dospělých v některých aspektech odlišná. Můžeme použít definici: *Soustavná a plánovaná trestná činnost páchaná hierarchicky strukturovanou skupinou osob, mezi nimiž existuje dělba činností. Primárním cílem je dosažení vysokého zisku* (22).

Předpokládá se, že skupina bude složena z několika osob, které mají zkušenost v různých trestných činnostech. Současně její členové fungují takřka autonomně,

a proto je skupina schopna pokračovat i ve změněném složení. Dílčí úkoly činnosti jsou rozděleny mezi různé členy skupiny, kteří se ve svém „oboru“ vyznají. Tím je zabezpečeno dosažení lepšího výsledku, než když jednotlivé úkoly provádí osoba, která se v dané „profesi“ nevyzná. Tím je poté také ztíženo odhalení a dokázání trestné činnosti. Dále se organizovaná trestná činnost vyznačuje použitím násilí, nebo pohrůžky násilím proti osobám a věcem. Jeho intenzita je většinou bezohledná a brutální (6).

1.9 Působnost vlivu prostředí

1.9.1 Agrese jako vrozená pudová síla

Agrese se většinou definuje jako psychologická (emočně motivační) mohutnost, jež má za cíl poškodit přírodu, věci, lidi nebo sebe samého. Z psychologického hlediska je chápána coby vrozená vlastnost či relativní připravenost, jež je člověku vlastní a tudíž eticky neutrální, sloužící k adaptaci, udržení života, např. získání obživy, sebe prosazení či obraně (18).

Stejně nejednotný je i evoluční původ agrese, zda se jedná o teritoriální rivalitu, rivalitu o potomstvo, sociálně-hierarchickou agresi, snahu získat to, co jeden potřebuje a vlastní jiný, či se jedná dokonce o akt uchvácení cizího života (18).

Důvod, proč nedospělý pachatel krade, se v průběhu dospívání vyvíjí; dítě často krade pro druhé – ukradené drobnosti rozdává jiným, aby získal jejich sympatie a prestiž. Mladiství často kradou pro partu – aby si v ní udrželi pozici, pod pohrůžkou vyloučení. Členové party mohou krást také pro vzrušení – dokazují si, zda to dokážou, aniž by je někdo chytil. Velmi často si mladistvý neuvědomuje, proč vlastně bere cizí věc nebo peníze. V těchto případech působí nevědomá či polovědomá touha po upoutání pozornosti, protože dítě či mladistvý trpí dojmem, že mu rodiče nevěnují dostatek pozornosti (30).

1.9.2 Dědičnost

O dědičnosti Matoušek a Kroftová (13) uvádí: *„Genetická zakotvenost lidského chování je aspekt současnými společenskými vědami stále nedocenený. Prakticky*

všechny osobnostní vlastnosti i většina lidských postojů, a dokonce i zájmů je dědičná. Lidské individuální charakteristiky jsou však z tohoto hlediska mnohem méně prozkoumány než z hlediska vlivů prostředí (zejména vlivů rodiny a jiných skupin). Naše civilizace si totiž chce a potřebuje myslet, že lidského jedince je možné dalekosáhle programovat vlivy prostředí. Proto si vytváří vědecké teorie a s nimi volně souvisejí soustavy přesvědčení, jež tento předpoklad potvrzují. Delikvence je chování. Chování je podmíněno velice komplexně. Dědičnost je jedním z mnoha faktorů, které na ně mají vliv. Genetická dispozice může být odpovědná např. za sníženou sebekontrolu či hyperaktivitu. Tyto vlohy však samy o sobě nevedou k vytvoření delikventní party, která vyloupí obchod. Genetická vloha jen zvyšuje pravděpodobnost, že na chování budou mít vliv další činitelé, bez nichž by se delikventní jednání neuskutečnilo. Genetická vloha snižuje, resp. zvyšuje práh pro působení vlivů prostředí.“

1.9.3 Příslušnost k pohlaví

Čírtková (5) v roce 2004 zpracovala výňatek dat ze statistických zdrojů Policie ČR. V době zpracování její publikace byl průměrný poměr stíhaných osob mužů k ženám 4:1. Souzeno bylo šestkrát více mužů nežli žen. Poměr uvalených trestních vazeb byl 20:1 a ve výkonu trestu byl poměr mužů vůči ženám 30:1. V posledních letech se po celé Evropě snižuje poměr počtu pachatelů žen a mužů, ale i tak muži vysoce převyšují míru kriminality žen.

Rozdíl mezi mužskou a ženskou kriminalitou je Čírtkovou (6) připisován vrozené vyšší míře agresivity mužů, což by mohl mít na „svědomí“ mužský pohlavní hormon *testosteron* působící na funkci mozku a utváření těla. Zajímavé je také to, že grafy zobrazující u mužů výskyt kriminality podle jejich věku jsou takřka totožné s grafy zobrazující sexuální aktivitu mužů podle věku; vrchol těchto křivek je vždy mezi 18 – 22 lety.

Nezanedbatelný vliv na vyšší kriminalitu mužů má jistě také způsob výchovy chlapců a dívek – dívky jsou pod větší kontrolou rodičů, učitelů i dalších dospělých. Dívky mají více příležitostí vštípit si zábrany k protispolečenskému chování. Vazby na

party vrstevníků nemají pro ně takový význam jako pro chlapce. Naopak mají dívky pevnější vazby se svou rodinou.

1.9.4 Etnický původ

Etnické menšiny mají odlišné kulturní návyky než majorita, jiné náboženství, hodnotové preference, jiný životní styl. Takřka vždy žijí odděleny od většinové společnosti bariérami horšího společenského postavení. Někdy ve zvláštní čtvrti nebo oblasti vykonávají profese s nízkou prestiží. Výraznou bariérou je také nechuť členů majoritní populace vstupovat ve sňatek s osobami příslušejícími k menšinám. Pravidelně mají nižší úroveň vzdělání a tudíž i nižší příjmy, horší kvalitu bydlení, výživy, a tím i horší zdravotní stav, což má za následek vyšší úmrtnost. Důležitým faktorem pro tuto práci je to, že jsou častěji nezaměstnaní a statisticky se dopouští vyšší kriminality.

V České republice jsou Romové jedinou etnicky odlišnou skupinou, která vyvolává velice polarizované postoje. Majoritou je romské společenství vnímáno nepříznivě, málo jej zná a má vůči němu mnoho předsudků. Jedním z nich je dle Matouška a Kroftové (13) i „*démonizování Romů jako rozených kriminálních*“. Dále uvádějí, že většinová společnost Romy vnímá jednoznačně etnocentricky, jako cizorodý prvek, jako lidi „*druhého řádu*“.

1.9.5 Party nedospělců

„Z hlediska sociální psychologie je to malá skupina, neformální, obvykle vztažná, její členové se s ní ztotožňují a promítají do ní svoje postoje, přání, potřeby a naděje. Motivace ke sdružování do part je rozmanitá. Jde zejména o uspokojování citových a sociálních potřeb jednotlivců. V období od 12 do 17 let věku se jedinec pozvolna vymaňuje ze závislosti na rodině. V tomto období se u nedospělého objevuje potřeba realizovat svoje zájmy a sklony v partě. V řadě part, zejména smíšených, se chlapci a děvčata relativně snadno identifikují jako nezávislé osobnosti, ale také jako partneři a soupeři. Pocity, které prožívají, jim dodávají sebevědomí. Zažívají pocit, že jsou v očích druhých potřební, znali, respektováni, oblíbení a uznáváni (6).“

Rodina často tyto potřeby není schopna uspokojit. U jedinců z asociálních rodin skupina vytváří jejich náhražku (16).

„Kriminální skupiny mají zpravidla své sociálně-psychologické zvláštnosti. Liší se od skupin nekriminálních v důležitých parametrech. Partu vede uznávaný a současně obávaný jedinec často s kriminálními zkušenostmi, který má kolem sebe několik sympatizujících aktivních a několik pasivních členů, včetně outsidera. Dualita vedení se neuplatňuje. Vícečlenné party nejsou zpravidla pevně svázány, ale většina členů je obeznámena s vnitřním uspořádáním a řádem party. Jde o party smíšené, a to jak chlapců a děvčat, dospělých a adolescentů, tak i jedinců romského etnika (6).“

Delikty uskutečněné v partě se vyznačují vysokou recidivou, která přerůstá do staršího i dospělého věku jedinců. Ke specifickým kriminálním a negativním projevům delikventní party patří majetková trestná činnost, vandalismus, výtržnictví, násilí, terorizování, konzumace drog (5).

1.10 Prevence kriminality

Základním cílem kriminální prevence je zastavení růstu kriminality a docílení jejího zmenšení; k tomuto využívá různorodých aktivit. Jedná se tedy o působení na aktivity mimotrestního charakteru, jejichž cílem je oslabení nebo neutralizace kriminogenních faktorů. Je tedy snahou co nejvíce působit na faktory kriminality, působit na potencionální pachatele a vytváření zábran proti páchání trestných činů. V této činnosti se nevyužívá represivních zásahů. Prevenci dělíme na primární, sekundární a terciární. O jednotlivých druzích prevence Novotný a Zapletal (27) stejně jako Večeřa (24) uvádějí následující:

1.10.1 Primární prevence

Jedná se o aktivity adresované veškerému obyvatelstvu, ať již celého státu nebo některého města či místa, nebo některým demograficky vymezeným skupinám obyvatel, např. mládeži, ženám, národnostním a etnickým menšinám. Primární prevence tedy působí plošně v tom smyslu, že působí na každého, aniž by brala v úvahu stupeň jeho kriminálního ohrožení nebo kriminální rizikovosti (27).

1.10.2 Sekundární prevence

Jsou preventivní aktivity orientované na potenciální pachatele, na potenciální oběti a na kriminogenní situace. Je tedy adresována především kriminálně rizikovým skupinám, jako jsou děti bez náležitého dozoru, děti dopouštějící se záškoláctví, alkoholici a narkomani, žebráci, bezdomovci aj. Může se jednat např. o nezaměstnané mladistvé či mladé dospělé, kterým se nedaří získat práci vzhledem k jejich nekvalifikovanosti a u kterých může mít preventivní význam jejich zařazení do programu profesní přípravy. Preventivní aktivity by měly být přesně cílené a mělo by být pamatováno na to, aby nedocházelo ke stigmatizaci klientů (27).

1.10.3 Terciární prevence

Je zaměřena hlavně na předcházení kriminální recidivě u pachatele a viktimologické recidivy u oběti. Předpokládá tedy, že již ke spáchání trestného činu došlo. U oběti půjde i o předcházení sekundární viktimizaci, o napravení následků trestného činu a o poskytnutí potřebné pomoci. U pachatelů půjde o jejich sociální reintegraci, kterou se zabývá penologie (27).

2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

1. Cílem této práce je vyhodnotit množství kriminality způsobené mladistvými v okrese České Budějovice.
2. Určit, v jaké části okresu České Budějovice dochází k vyššímu podílu kriminality způsobené mladistvými.

Na základě stanovených cílů byly formulovány následující hypotézy:

H₁: Na území města České Budějovice se ročně uskuteční poměrně více případů kriminality mladistvých než v okolních obcích okresu České Budějovice.

H₂: Na území města České Budějovice dochází k závažnějším druhům kriminality mladistvých než v okolních obcích okresu České Budějovice.

3. METODIKA

3.1 Metodický postup

Při zpracování této práce bylo využito metody *sekundární analýzy dat*. Jedná se o opětovný rozbor již shromážděných dat pro jiný výzkumný záměr. Jako zdroje byla využita statistická data získaná od jihočeské pobočky Českého statistického úřadu a statistická data kriminality POLICIE České republiky – správy Jihočeského kraje; veškeré zdroje se vztahovaly k roku 2009.

Analýzou byla zpracována data hodnotící množství a závažnost trestné činnosti, kterých se pachatelé dopustili na území okresu České Budějovice, a to podle toho, zda se činu dopustila osoba mladistvá. Jednotlivé statistické zdroje jsou v této práci z důvodu možnosti porovnání přepočteny na 1.000 obyvatel. Výsledek analýzy byl ověřen totožným způsobem na kontrolním vzorku, kterým bylo území okresu Tábor. Data a výsledné grafy byly zpracovány tabulkovým procesorem MS EXCEL 2007.

3.2 Charakteristika zkoumaného souboru

Zkoumaný soubor tvořilo veškeré obyvatelstvo okresu České Budějovice, tj. celkem 186.681 osob, kdy 6.305 (tj. 3,38 %) osob je ve věku mladistvém. Uvedený soubor byl rozdělen podle místa svého trvalého bydliště na ty, kteří jsou trvale bytem ve městě České Budějovice a ty, kteří jsou trvale bytem mimo město České Budějovice.

Zkoumaný soubor je porovnán s počtem trestně stíhaných osob, které jsou uvedeny ve statistikách Policie České republiky. Město České Budějovice bylo v roce 2009 rozděleno do 4 samostatných teritorií Policie České republiky, které byly spravovány třemi obvodními odděleními policie:

OOP České Budějovice – Trž. 28. Října – toto obvodní oddělení v roce 2009 spravovalo největší část města Českých Budějovic. Jednalo se o část města, kterou můžeme zjednodušeně vymezit ze západu pravým břehem řeky Vltavy a z východu tratí ČD (Praha – České Budějovice). V této části bylo trvale bytem 70% obyvatelstva města České Budějovice. Toto obvodní oddělení mělo a do současné doby má ve své správě 2

sociálně vyloučené oblasti, a to ubytovnu pro sociálně slabé v ulici Pekárenská a ubytovnu pro sociálně slabé v ulici Okružní.

OOP České Budějovice – Čtyři Dvory – toto obvodní oddělení v roce 2009 spravovalo 2. největší část města Českých Budějovic. Jednalo se o část města, kterou můžeme zjednodušeně vymezit ze západu okrajem města a z východní části levým břehem řeky Vltavy. V této části města bylo trvale bytem 20% obyvatelstva města České Budějovice. Toto obvodní oddělení mělo a do současné doby má ve své správě sociálně vyloučenou oblast sídliště Máj – ul. V. Volfa.

OOP České Budějovice – Suché Vrbné – toto obvodní oddělení v roce 2009 spravovalo zbývající část města Českých Budějovic. Jednalo se o část města, kterou můžeme zjednodušeně vymezit ze západu tratí ČD (Praha – České Budějovice) a z východní strany okrajem města České Budějovice.

Do 31. 12. 2009 bylo dále ve městě České Budějovice *oddělení železniční policie*, které spravovalo prostor vlakového nádraží ČD a DOC Mercury České Budějovice. Teritorium oddělení železniční policie po jeho zrušení převzalo obvodní oddělení České Budějovice – tř. 28. Října.

Dělení stíhaných osob na muže a ženy není v případě mladistvých možné, Policie České republiky tyto informace ve svých veřejných statistikách neuvádí.

4. VÝSLEDKY

Tabulka 1 – rozdělení okresu České Budějovice, jeho obyvatelstva a trestné činnosti

	Č. Budějovice	%	okolní obce	%
Celkem obyvatel	94 865	100 %	91 816	100 %
Mladistvých obyvatel	2 863	3,0 %	3 442	3,7 %
Celkem pachatelů	1 695	100 %	792	100 %
Mladistvých pachatelů	75	4,4 %	37	4,7 %
Celkem trestných činů	3 674	100 %	1 507	100 %
Trestných činů mladistvých	85	2,3 %	41	2,7 %

Zdroj: vlastní výzkum (data ČSÚ v komparaci s daty PČR)

Tabulka 1 zobrazuje rozdělení okresu České Budějovice na dvě teritoria: město České Budějovice a okolní obce v okrese České Budějovice. Je zřetelné, že ačkoliv v Českých Budějovicích žije celkově více obyvatel (+ 3.049), je počet mladistvých žijících mimo České Budějovice o 20% vyšší (+ 579). Dále tato tabulka zobrazuje celkový počet pachatelů trestné činnosti (1.695 v Č. Budějovicích ; 792 v okolních obcích) a počet pachatelů trestné činnosti, kteří byli v době spáchání ve věku mladistvých. V Českých Budějovicích se jednalo o 75 pachatelů, což je podíl 4,4 % z celkového počtu pachatelů; v okolních obcích se jednalo o 37 pachatelů, což je podíl 4,7 % (nárůst podílu o 0,3 %). V případě celkového výskytu trestné činnosti došlo ve městě České Budějovice k 3.674 případům trestných činů. Z toho se mladiství pachatelé dopustili 85 trestných činů (provinění), v okolních obcích došlo k 1.507 případům trestných činů, z toho se mladiství pachatelé dopustili 41 trestných činů (provinění).

Tabulka 2 porovnává celkovou trestnou činnost a trestnou činnost mladistvých v definovaných částech okresu České Budějovice.

Tabulka 2 – podíl kriminality mladistvých z celkové kriminality v okrese České Budějovice a jednotlivých teritoriích při přepočtu na 1.000 obyvatel/mladistvých

	okres		Č. Budějovice		okolní obce	
Počet trestných činů	27,75		38,73		16,41	
Počet trestných činů mladistvých s procentuálním vyjádřením	20,0	2,4 %	29,7	2,3 %	11,9	2,7 %

Zdroj: vlastní výzkum (data ČSÚ v komparaci s daty PČR)

Tabulka 2 zobrazuje hodnoty z tabulky 1 přepočtené na 1.000 obyvatel v případě celkového počtu trestných činů a v případě kriminality mladistvých hodnoty přepočtené na 1.000 mladistvých žijících na daném území.

V okrese České Budějovice se jedná o 27,75 činů/1.000 obyvatel, mladiství se na území okresu dopustili 20 činů/1.000 mladistvých. V celém okrese České Budějovice tedy kriminalita mladistvých zaujímá podíl 2,4 % z celkové kriminality na území.

Ve městě České Budějovice je celková kriminalita 38,73 činů/1.000 obyvatel; mladiství se na v tomto území dopustili 29,7 činů/1.000 mladistvých. Ve městě České Budějovice tedy kriminalita mladistvých zaujímá podíl 2,3 % z celkové kriminality na území.

V případě okolních obcí v okrese České Budějovice je celková kriminalita 16,41 činů/1.000 obyvatel; mladiství se na tomto území dopustili 11,9 činů/1.000 mladistvých. V okolních obcích tedy kriminalita mladistvých zaujímá podíl 2,7 % z celkové kriminality na území.

Tabulka 3 zobrazuje počet jednotlivých trestných činů (provinění) mladistvých, ke kterým došlo v okrese České Budějovice v roce 2009. Tabulka seřazuje jednotlivé druhy trestné činnosti a hodnotí závažnost trestné činnosti, která byla v daných teritoriích uskutečněna.

Tabulka 3 – závažnost kriminality mladistvých v jednotlivých teritoriích a přepočítání závažnosti jednoho trestného činu (provinění)

NÁZEV	INDEX ZÁV.	Č. BUDĚJOVICE		OKOLNÍ OBCE	
		počet činů	počet činů x index	počet činů	počet činů x index
Násilné činy	6	13	78	5	30
Mravnostní činy	5	0	0	2	10
Majetkové činy	4	41	164	19	76
Ostatní krim. činy	3	18	54	8	24
Zbývající kriminalita	2	8	16	6	12
Hospodářské činy	1	5	5	1	1
Celkem		<u>85</u>	<u>317</u>	<u>41</u>	<u>153</u>

TERITORIUM	POČET ČINŮ	INDEX TRESTNÉ ČINNOSTI	ZÁVAŽNOST PRŮM. TR. ČINU
město České Budějovice	85	317	3,729
okolí obce	41	153	3,732

Zdroj: vlastní výzkum (data PČR)

Tabulka 3 ukazuje, že ve městě České Budějovice se mladiství dopustili **85ti** trestných činů (provinění), které mají po přepočtu pomocí indexu závažnost ve výši **317**, kdy závažnost jednoho průměrného trestného činu (provinění) mladistvých v Českých Budějovicích je **3,729**.

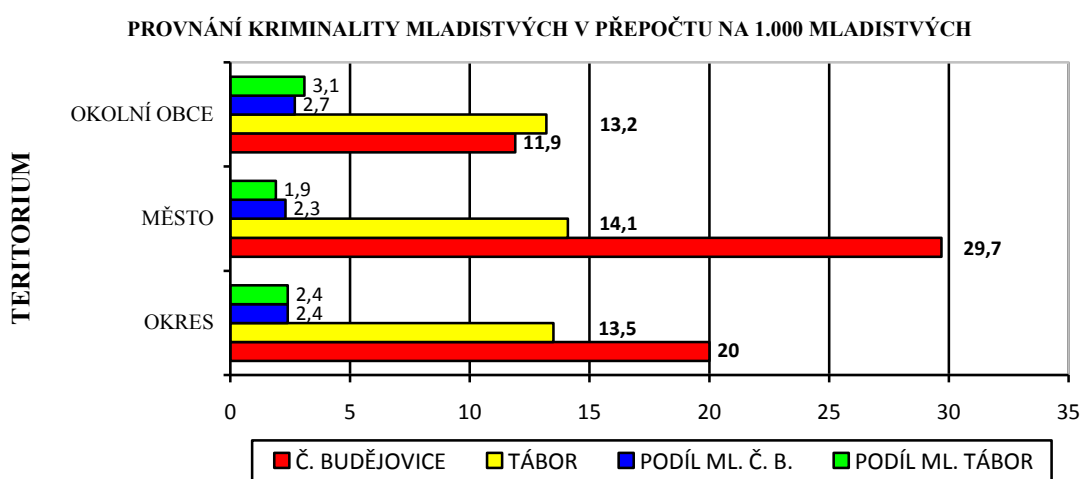
V okolních obcích se mladiství dopustili celkem **41** trestných činů (provinění) s celkovým indexem závažnosti ve výši **153**, kdy závažnost jednoho průměrného trestného činu (provinění) v okolních obcích byl **3,732**.

Trestné činy jsou v tabulce 3 seřazeny dle jejich závažnosti tak, že v horní části jsou trestné činy vyšší závažnosti, než je tomu u níže uvedených činů. Trestné činy jsou seřazeny podle trestního zákoníku (1). Tento zákon v roce 2009 ještě nenabyl své účinnosti, ale řadí trestné činy právě v takovém pořadí, které je v současné době (i v roce 2009) odpovídající společenskému mínění, kdy jako nejzávažnější jsou činy proti životu a zdraví. Znění jednotlivých paragrafů se od dřívějšího mnohokrát novelizovaného trestního zákona (3) takřka nezměnilo. Kodex používaný do konce roku 2009 měl svůj původ v roce 1961 a od té doby prošel mnohými novelizacemi. Seřazení trestných činů odpovídalo tehdejšímu sociálně–politickému smýšlení společnosti, kdy jako nejzávažnější trestné činy byly označeny činy proti republice.

K násilné trestné činnosti je nutno dále uvést, že se žádný mladistvý pachatel nedopustil trestného činu vraždy [§ 140 trestního zákoníku (1)]. Mladiství se z násilných trestných činů dopouštěli především trestného činu ublížení na zdraví [§ 146 trestního zákoníku (1)] a trestného činu loupež [§ 173 trestního zákoníku (1)].

Graf 1 zobrazuje hodnoty kriminality mladistvých v okrese České Budějovice v porovnání s okresem Tábor (rozdělené do jednotlivých částí: celý okres; okresní město; okolní obce).

Graf 1 – srovnání kriminality mladistvých v okrese České Budějovice s kriminalitou mladistvých v okrese Tábor

Zdroj: vlastní výzkum (data ČSÚ v komparaci s daty PČR)

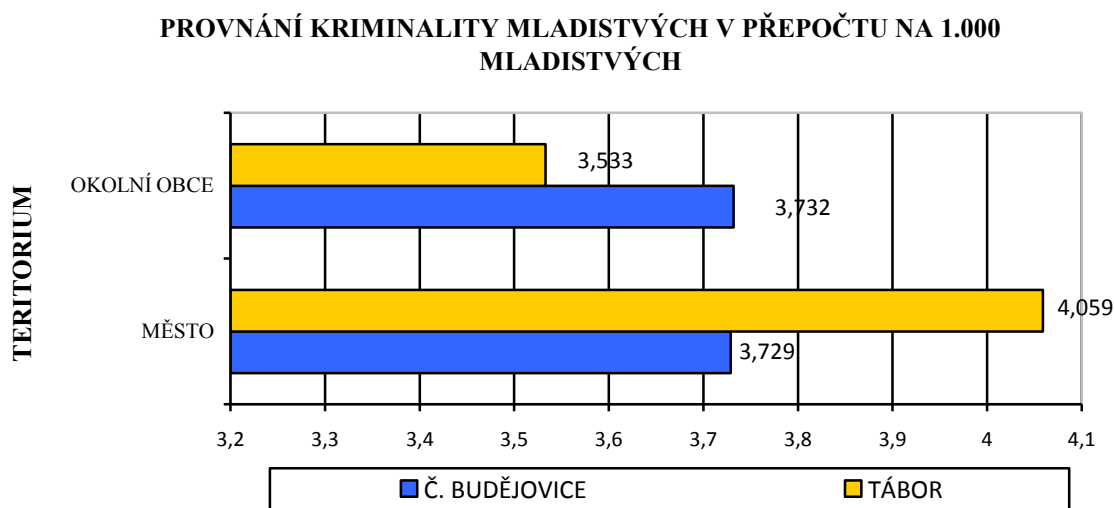
Graf 1 zobrazuje hodnoty kriminality mladistvých přepočtené na 1.000 mladistvých žijících na daném území. V okrese Tábor se mladiství dopustili 13,5 činů/1.000 mladistvých. V celém okrese Tábor kriminalita mladistvých zaujímá podíl 2,4 % z celkové kriminality na území okresu.

Ve městě Tábor se mladiství dopustili 14,1 činů/1.000 mladistvých. Ve městě Tábor kriminalita mladistvých zaujímá podíl 1,9 % z celkové kriminality na území města.

V okolních obcích města Tábor se mladiství dopustili 13,2 činů/1.000 mladistvých. V okolních obcích města Tábor kriminalita mladistvých zaujímá podíl 3,1 % z celkové kriminality na území okolních obcí města Tábor.

Graf 2 zobrazuje hodnoty závažnosti průměrného trestného činu (provinění), kterého se dopustil mladistvý pachatel. Graf porovnává data z okresu České Budějovice a okresu Tábor, kdy tyto okresy jsou rozděleny na *okresní město* a *okolní obce*.

Graf 2 - srovnání kriminality mladistvých v okrese České Budějovice s kriminalitou mladistvých v okrese Tábor

Zdroj: vlastní výzkum (data PČR)

Graf 2 zobrazuje, že ve městě České Budějovice je závažnost jednoho trestného činu mladistvých 3,729, v okolních obcích Českých Budějovic je tato závažnost 3,732. V okrese Tábor je tato situace opačná – ve městě Tábor je závažnost jednoho průměrného trestného činu 4,059 a v okolních obcích města Tábor je tato závažnost 3,533.

5. DISKUZE

Kriminalita mladistvých je dnes považována za přirozený sociální jev moderní společnosti. Toto tvrzení podporují současné výzkumy i statistické odhady. Ve střední a východní Evropě je nynější nárůst kriminality dětí považován za jeden z negativních důsledků ekonomické a sociální přeměny. Kriminalisté, právníci i sociologové si kladou otázku, co je příčinou deviantního chování, a hledají metody, jak snížit riziko kriminality dětí a mladistvých. Tím se snaží snížit riziko recidivy kriminality u mladistvých pachatelů v budoucnu.

Tato práce si nebere za cíl zjistit přesné příčiny kriminality z řad mladistvých. Cílem je zjistit její aktuální stav. Abychom zjistili přesný stav kriminality mladistvých v okrese České Budějovice, byl analyzován soubor 2.487 pachatelů; z toho bylo 112 ve věku mladistvých. Tento soubor se dopustil celkem 5.181 trestných činů, z toho bylo 126 činů spácháno mladistvými pachateli.

Definovaný soubor byl rozdělen na dvě teritoria: město České Budějovice a okolní města. Dle výsledků mého výzkumu mohu plně souhlasit s tím, co uvádí Ouředníček (15). Vyšší počet mladistvých mimo velké město vysvětluje tím, že v posledních letech se zvyšuje počet mladých rodin, které se stěhují mimo České Budějovice do tzv. „satelitních“ obcí. Ale myslím si, že v budoucnu se tato situace změní a mladí lidé, kteří vyrostou v těchto obcích, se budou později vracet do center měst, kde budou obsazovat volné byty, které se budou postupem času uvolňovat. Dalším problémem satelitních obcí, který Ouředníček (15) zmiňuje, je nedostatečná infrastruktura, která nestačí rychlému rozvoji obcí. Obyvatelé obcí jsou poté odkázáni na samostatnou dopravu osobním dopravním prostředkem. Tím je dle mého názoru ztížena doprava dětí za volnočasovými aktivitami do většího města. MHD do obce buď vůbec nedojíždí, nebo je její četnost velmi nízká.

Tabulka 1 zobrazuje data, která nelze vzájemně porovnat, proto bylo nutné hodnoty převést do tvaru, ve kterém je možné rozdílná teritoria porovnat. Pro tento účel jsem hodnoty v tabulce 2 přepočítal tak, aby odpovídaly počtu 1.000 obyvatel. Díky

tomuto srovnání můžeme říci, že ve městě České Budějovice došlo za rok 2009 k dvojnásobnému množství trestných činů (provinění) spáchaných mladistvými, než je tomu v okolních obcích. Zajímavým zjištěním je to, že v okolních obcích města České Budějovice dochází k trestné činnosti, která nabývá hodnoty odpovídající necelé polovině (42%) celkové trestné činnosti města České Budějovice. O tomto jevu se zmiňuje Skoblová (19), když uvádí, že kriminalita (a to i kriminalita mladistvých) se stahuje do center velkých měst. Naproti tomu se nezmiňuje o tom, že kriminalita mladistvých zaujímá mimo velká města procentuelně vyšší podíl (+0,4 %) z celkové kriminality.

Z tabulky 2 je možné vyčíst, že v okolí Českých Budějovic dochází k poklesu kriminality ostatních věkových skupin výrazněji než k poklesu kriminality mladistvých.

V tabulce 3 je využito indexu závažnosti trestného činu. Tento index byl určen dle pořadí trestných činů, dle jejich pořadí v trestním zákoníku (1); jako nejméně společensky závažné jsou hodnoceny činy hospodářské a nejzávažnějšími jsou činy násilné.

Protože v této práci nás zajímá také závažnost trestné činnosti, použil jsem aritmetický průměr ke zjištění závažnosti jednoho průměrného trestného činu, kterého se mladiství dopustili. Výsledek tohoto přepočtu je zobrazen v druhé části tabulky 3, kdy bylo za použití aritmetického průměru zjištěno, že index závažnosti jednoho průměrného trestného činu (provinění) ve městě České Budějovice je **3,729** a v obcích mimo České Budějovice je závažnost jednoho průměrného trestného činu **3,732**. To znamená, že mimo České Budějovice je závažnost trestných činů takřka stejná (vyšší o 0,003 indexu); mnou zjištěný výsledek se rozchází s tím, co zmiňuje Zoubková (26). Ta uvádí, že v centrech velkých měst se setkáváme s výrazně závažnější trestnou činností mladistvých než v malých obcích. Naopak – stejně jako ona spatřuji důvod odchylky v počtu činů v tom, že v centrech měst má mládež možnost výběru mezi různými volnočasovými aktivitami. Účastí na nich se zmenšuje množství času, které by z důvodu nedostatku náplně trávili s partou, nebo sami.

Ve vzdálenějších obcích se nedostává dostatečné nabídky volnočasových aktivit. Ve středně velkých obcích se setkáváme s možností hrát fotbal, nebo být členem sboru dobrovolných hasičů, se kterými se mohou občas zúčastnit nějakých soutěží v hasičském sportu. Ve většině obcí větší nabídka organizované volnočasové aktivity není. Za dalšími aktivitami musí mládež z těchto obcí do větších měst. Zde jsou omezení dojezdovými časy hromadných dopravních prostředků (autobus, vlak), nebo ochotou rodičů své potomky do vzdáleného místa dopravit. To je dle Zoubkové (26) v dnešní uspěchané době problém, protože rodiče mají na své děti a na jejich výchovu málo času. Rodinné prostředí pachatelů trestné činnosti bývá charakterizováno jako chladné, s minimem rodičovského zájmu o děti. Rodiče jsou charakterizováni jako pasivní či odmítaví, nemající zájem o potřeby dítěte.

Data, která jsem zjistil výzkumem v okrese České Budějovice, jsem podrobil totožným způsobem kontrole na souboru okresu Tábor. Okres Tábor nebyl vybrán náhodně – město Tábor je druhým největším městem v Jihočeském kraji. Porovnáním 1. a 2. souboru, které je znázorněno v grafu 1, je vidět, že tendence nárůstu a poklesu kriminality v jednotlivých teritoriích okresu Tábor je obdobná jako v okrese České Budějovice. Pouze rozdíly hodnot jsou menší, což se dá vysvětlit menšími rozdíly ve velikosti obcí v okrese Tábor. Výrazný nárůst podílu kriminality mladistvých z celkové kriminality v obcích okolo města Tábor lze odůvodnit tím, že v okolí města Tábora jsou menší obce vzdálenější od města více, než je tomu v případě Českých Budějovic.

Rozdíl v závažnosti trestné činnosti mezi okresem Tábor a okresem České Budějovice bych hodnotil jako takřka stejnou. Důvodem mého tvrzení je rozdíl ve výši cca 0,5 bodu, což může být způsobeno nízkým počtem činů, které byly v okrese Tábor spáchány.

6. ZÁVĚR

V uvedené bakalářské práci byl shromážděn soubor 112 mladistvých pachatelů trestné činnosti, kteří se v roce 2009 na území okresu České Budějovice dopustili celkem 126 trestných činů (provinění). Jednalo se takřka o všechny druhy trestné činnosti: hospodářské, majetkové, mravnostní, násilné aj. Tento soubor byl rozdělen dle místní příslušnosti na dvě části. První částí bylo město České Budějovice, které počtem svých obyvatel zaujímá polovinu obyvatelstva celého okresu, druhou částí byly malé obce v okolí města České Budějovice. Cílem práce bylo vyhodnotit podíl trestné činnosti, ke které došlo v roce 2009 ve městě České Budějovice a ke které došlo v okolních obcích.

Ze zjištěných výsledků lze učinit závěr, že ve městě České Budějovice je kriminalita výrazně vyšší (o 52%) než v okolních obcích. Tento závěr byl potvrzen také po provedení přepočtu na 1.000 obyvatel. Provedená analýza tudíž prokázala, že hypotéza 1: „*Na území města České Budějovice se ročně uskuteční poměrně více případů kriminality mladistvých než v okolních obcích okresu České Budějovice,*“ byla **verifikována**. V další části této práce bylo zjištěno, že ve městě České Budějovice je vyšší výskyt trestné činnosti mladistvých, která má průměrně nižší závažnost, než je tomu u trestné činnosti mladistvých v okolních obcích. Provedená analýza tudíž prokázala, že hypotéza 2: „*Na území města České Budějovice dochází k závažnějším druhům kriminality mladistvých než v okolních obcích okresu České Budějovice,*“ byla **vyvrácena**. Je ale nutné podotknout, že rozdíl je pouze minimální (0,003) což lze přisoudit i statistické odchylce. Rozdíl mezi hodnotami v okrese České Budějovice a v okrese Tábor lze přisoudit malému počtu činů, které byly v okrese Tábor spáchány.

Zjištěné skutečnosti a výsledky jsou zatím slabou argumentací pro snahu společnosti, ale i každého jednotlivce, aby byl kladen zvýšený důraz na prevenci kriminality mladistvých. Vždyť statisticky uváděná čísla ročně způsobených trestných činů (provinění) jsou více než nelichotivá. Již samotné statistiky napovídají, proč jsou asi tato čísla tak vysoká. Podívejme se kolem sebe: když jdeme po chodníku a v parcích, kde by si měly hrát malé děti, vidáme party adolescentů, které nemají jinou

volnočasovou aktivitu. Účinným opatřením proti této kriminalitě by mohla být větší nabídka volnočasových aktivit pro tuto věkovou skupinu a lepší zviditelnění organizací, které takové aktivity nabízejí. Toto řešení bude ale těžko proveditelné v malých obcích v okolí – zde není vhodné prostředí pro rozvoj nabídky; řešením by mohla být zvýšená dojezdová frekvence MHD do těchto malých obcí. Tomuto řešení stojí v cestě bohužel nedostatek finančních prostředků, které je státní správa schopna do těchto opatření investovat. V práci se podařilo nastínit pouze některé problémy, které zbytečně vedou ke zvyšování trestné činnosti mladistvých. V průběhu přípravy práce jsem se setkal s problémem, který není možné uspokojivě vyřešit. Jedná se o tzv. *latentní kriminalitu*, o které se ve svém článku zmiňuje Koubová (29). Ta uvádí, že se jedná o kriminalitu zahrnující ty trestné činy, které vůbec nebyly oznámeny Policii České republiky nebo Policií České republiky nebyly zjištěny. Bylo by zajímavé zjistit, co je příčinou této trestné činnosti mladistvých. To je však již nad rámec této práce a zároveň možným tématem práce další.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. Česká republika. Trestní zákoník : 40/2009 Sb.. In *Sbírka zákonů*. 8.1.2009, 2009, 184 s.
2. Česká republika. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže : 218/2003 Sb. In *Sbírka zákonů*. 25.6.2003, 2003, --, s. --. Dostupný také z WWW: <<http://zakony-online.cz/?s88&q88=all>>.
3. Československá republika. Trestní zákon 140/1962 Sb.. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1962, --, s. --. Dostupný také z WWW: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni_zakon/>.
4. Český statistický úřad : Jihočeský kraj [online]. 2010 [cit. 2011-03-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.cbudejovice.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/krajp/314003-10-xc>>.
5. ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 432 s. ISBN 80-86473-86-4.
6. ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Vyd. 1. Plzeň : Aleš Čeněk, s.r.o., 2006. s. 145 – 146. ISBN 80-86898-73-3.
7. GJURIČOVÁ, J.; ŽÁRSKÝ, M. Vývoj kriminality v České republice se zvláštním zřetelem na kriminalitu dětí a mládeže. *Kriminalistika : Čtvrtletník pro kriminalistickou teorii a praxi* [online]. 1999, roč. 32, č. 1, [cit. 2011-02-24]. Dostupný z <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/1999/9901/vyvoj.html>>.
8. HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha : Portál, s.r.o., 2004. 176 s. ISBN 80-7178-927-5.
9. HOLAS, J.; VEČEŘA, K. Základní rysy delikvence mladistvých v ČR. *Kriminalistika : Čtvrtletník pro kriminalistickou teorii a praxi* [online]. 2007, č. 3, [cit. 2011-02-21]. Dostupný <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2007/03/holas.pdf>>.

10. CHMELÍK, J., et al. *Rukověť kriminalistiky*. Vyd. 1. Plzeň : Aleš Čeněk, s.r.o., 2005. 532 s. ISBN 80-86898-36-9.
11. JOGHEEOVÁ, N. *NICM* [online]. 2011-03-01 [cit. 2011-04-13]. Kriminalita a delikvence - Charakteristika. Dostupné z WWW: <<http://www.icm.cz/kriminalita-a-delikvence-charakteristika>>.
12. MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Praha : Grada, 2009. 152 s. ISBN 978-80-247-2310-5.
13. MATOUŠEK, O.; KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence : Možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 2. aktualiz. vyd. Praha : Portál, 2003. 344 s. ISBN 80-7178-771-X.
14. NĚMEC, J. *Psychopatie a kriminalita : Život ze dne na den*. 1. vyd. Praha : Centurion, 1993. 71 s. ISBN 80-901121-7-X.
15. OUŘEDNÍČEK, M., et al. *Atlas sociálně prostorové diferenciacie České republiky*. Praha : Nakladatelství Karolinum, 2011. 140 s. ISBN 978-80-246-1889-0.
16. PAPALIA, D. E.; OLDS, S. W. *Human development*. fifth edition. [s.l.] : McGraw-Hill, 1992. 632 s. ISBN 0-07-048557-7.
17. PELIKÁNOVÁ, S. *Agresivita dětí a mládeže*. Brno, 2009. 43 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra občanské výchovy. Dostupné z WWW: <http://is.muni.cz/th/209948/pdf_b/Bakalarska_prace.pdf>.
18. PONEŠICKÝ, J. *Agrese, násilí a psychologie moci*. Praha : TRITON, 2005. 226 s. ISBN 80-7254-593-0.
19. SKOBLOVÁ, J. Mladiství a kriminalita. *www.juristic.cz : Český právnícký publikační a informační prostor* [online]. 2000-08-12, [cit. 2011-04-05]. Dostupný z WWW: <<http://tisk.juristic.cz/30794/tisk/old>>.
20. GAJDOŠ, R. SOUDNICTVÍ VE VĚCECH MLÁDEŽE V ČESKÉ REPUBLICE. In *Project: BEST (Alternatives for Juveniles)* [online]. : , 2008 [cit. 2011-04-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.google.cz/url?sa=t&source=web&cd=1&ved=>

0CBoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.ok.cz%2Fiksp%2Fdocs%2Fa060511p.doc&rct=j&q=BEST%20alternative%20for%20Juvenile&ei=v0qnTeCECdDKswba ut2JCA&usg=AFQjCNG6lcJ8IJfDNLeCt0at8AJ8ypTHeg>.

21. SOVÁK, M., et al. *Defektoskopický slovník*. 3. dopl. vyd. Jinočany : H&H Vyšehradská, 2000. 418 s. ISBN 80-86022-76-5.
22. TRÁVNÍČKOVÁ, I. Drogová kriminalita - včera, dnes a zítra. *Kriminalistika : Čtvrtletník pro kriminalistickou teorii a praxi* [online]. 2001, 34, 4, [cit. 2011-02-28]. Dostupný z <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2001/01_04/drogy.html>.
23. VEČEŘA, K., et al. *Mladiství pachatelé na prahu tisíciletí*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. 132 s. Dostupné z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/307.pdf>>. ISBN 80-7338-033-1.
24. VEČEŘA, K., et al. *Sociálně patologické jevy u dětí* [online]. Praha : INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI, 2000 [cit. 2011-04-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/252a.pdf>>. ISBN 80-86008-74-6.
25. ZADINA, L. *Současný způsob života mladistvých a kriminalita mládeže*. České Budějovice, 2009. 126 s. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, PF, katedra VKZ. Vedoucí práce Milada Krejčí. Dostupné z <http://theses.cz/id/fwhhfx/downloadPraceContent_adipIdno_12429>.
26. ZOUBKOVÁ, I.; NIKL, J.; ČERNÍKOVÁ, V. *Kriminalita mládeže*. 1. vydání. Praha : Policejní akademie České republiky, 2001. 89 s. ISBN 80-7251-070-3.
27. ZAPLETAL, J.; NOVOTNÝ, O. *Kriminologie*. 3. přepr. vyd. Praha : ASPI, 2008. 528 s. ISBN 978-80-7357-376-8a.
28. MUSIL, J.; KONRÁD, Z.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Praha : C. H. Beck, 2001. 512 s. ISBN 80-7179-362-0.
29. KOUBOVÁ, E. Latentní kriminalita a její výzkumy ve světě. *Československá kriminalistika* . 1991, roč. 24, č. 4, s. 325-331.

30. ČÁP, J.; MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Praha : Portál, 2007. 656 s. ISBN 978-80-7367-273-7.
31. SOLNAŘ, V.; FENYK, J.; CÍSAŘOVÁ, D. *Základy trestní odpovědnosti*. Vyd. 2. Praha : LexisNexis, 2004. 456 s. ISBN 80-86199-74-6.

8. KLÍČOVÁ SLOVA

- Kriminalita
- Mladiství
- Ochranné opatření
- Provinění
- Trestní opatření
- Trestný čin
- Výchovné opatření
- Závažnost trestné činnosti

9. PŘÍLOHY

Příloha 1 - rozdělení Jihočeského kraje na samosprávné celky

Zdroj: Český statistický úřad České Budějovice ([http://www2.czso.cz/xcl/ediciplan.nsf/t/080041FA5B/\\$File/3105k02.jpg](http://www2.czso.cz/xcl/ediciplan.nsf/t/080041FA5B/$File/3105k02.jpg))

Příloha 2 – seznam obcí, které jsou součástí okresu České Budějovice

České Budějovice - Adamov, Borek, Borovnice, Boršov nad Vltavou, Bošilec, Branišov, Břehov, Čakov, Čejkovice, České Budějovice, Dasný, Dobrá Voda u Českých Budějovic, Doubravice, Doudleby, Drahotěšice, Dubičné, Dubné, Dynín, Habří, Heřmaň, Hlavatce, Hlincová Hora, Homole, Hosín, Hradce, Hrdějovice, Hůry, Chotýčany, Jankov, Jívno, Kamenný Újezd, Komařice, Kvítkovice, Ledenice, Libnič, Lipí, Litvínovice, Mazelov, Mokrý Lom, Nedabyle, Neplachov, Nová Ves, Planá, Plav, Radošovice, Roudné, Rudolfov, Římov, Sedlec, Srubec, Staré Hodějovice, Strážkovice, Strýčice, Střížov, Ševětín, Úsilné, Včelná, Vidov, Vitín, Vlkov, Vrábče, Vráto, Záboří, Závraty, Žabovřesky

Hluboká nad Vltavou - Dříteň, Hluboká nad Vltavou, Nákří, Olešník

Lišov - Hvozdec, Libín, Lišov, Štěpánovice, Zvíkov

Nové Hrady - Horní Stropnice, Hranice, Nové Hrady, Žár

Trhové Sviny - Borovany, Čížkrajice, Jílovice, Kamenná, Ločenice, Mladošovice, Olešnice, Ostrolovský Újezd, Petříkov, Slavče, Svatý Jan nad Malší, Trhové Sviny

Týn nad Vltavou - Bečice, Čeňkov u Bechyně, Dobšice, Dolní Bukovsko, Dražič, Hartmanice, Horní Kněžeklady, Hosty, Chrást'any, Modrá Hůrka, Temelín, Týn nad Vltavou, Všemyslice, Žimutice

Zlív - Dívčice, Mydlovary, Pištín, Zahájí, Zlív

Zdroj: Český statistický úřad České Budějovice

Příloha 3 - seznam obcí, které jsou součástí okresu Tábor

Bechyně - Bechyně, Březnice, Černýšovice, Dobronice u Bechyně, Haškovcova Lhota, Hodětín, Hodonice, Radětice, Rataje, Sudoměřice u Bechyně, Záhoří

Mladá Vožice - Běleč, Hlasivo, Mladá Vožice, Nová Ves u Mladé Vožice, Oldřichov, Řemíčov, Slapsko, Smilovy Hory, Šebířov, Vilice, Zhoř u Mladé Vožice

Sezimovo Ústí - Košice, Planá nad Lužnicí, Sezimovo Ústí

Soběslav - Budislav, Dírná, Dráčov, Hlavatce, Chotěmice, Katov, Klenovice, Komárov, Mezná, Myslkovice, Přehořov, Roudná, Sedlečko u Soběslavě, Skalice, Soběslav, Třebějice, Tučapy, Vesce, Vlastiboř, Zvěrotice

Tábor - Balkova Lhota, Bečice, Borotín, Bradáčov, Dlouhá Lhota, Dolní Hořice, Dolní Hrachovice, Dražice, Dražičky, Drhovice, Chotoviny, Choustník, Chrbonín, Chýnov, Jedlany, Jistebnice, Košín, Krátošice, Krtov, Libějice, Lom, Malšice, Meziříčí, Mlýny, Nadějkov, Nasavrky, Nemyšl, Nová Ves u Chýnova, Opařany, Pohnánek, Pohnání, Pojbuky, Psárov, Radenín, Radimovice u Tábora, Radimovice u Želče, Radkov, Ratibořské Hory, Rodná, Řepeč, Skopytce, Skrychov u Malšic, Slapy, Stádlec, Sudoměřice u Tábora, Svrabov, Tábor, Turovec, Ústrašice, Vlčeves, Vodice, Zadní Střítež, Zhoř u Tábora, Želeč

Veselí nad Lužnicí - Borkovice, Drahov, Mažice, Řípec, Sviny, Val, Veselí nad Lužnicí, Vlkov, Zálší, Zlukov, Žišov

Zdroj: Český statistický úřad České Budějovice